

ZNEUCTĚNÍ LUKRÉCIE

Přeložil Antonín Klášterský

Vysoce urozenému *HENRYMU WRIOTHESLEYOVI, earlu*
ze Southamptonu a baronu z Titchfieldu.

Láska, kterou věnuji Vašemu Lordstvu, nemá konce a tento spis bez počátku jest jen její nadbytečnou částí. Důvěra, již mám v přízeň Vaší Urozenosti, ne cena mých neumělých veršů, zajišťuje mi vlídné přijetí. Co jsem vykonal, je Vaše, co mám ještě vykonati, je Vaše, jsouc jen částí všeho, jež zasvětil jsem Vám. Kdyby moje cena byla větší, byla by i větší moje úcta, ale tak, jak jest, je všechna oddána Vašemu Lordstvu, jemuž přejí dlouhého, vším štěstím ještě prodlouženého života.

Vašemu Lordstvu ve vsí úctě

WILLIAM SHAKESPEARE

OBSAH

Lucius Tarquinius, pro svou výstřední pýchu nazvaný Superbus, jenž svého tehána Servia Tullia krutě dal zavraždit a přes římské zákony a řády, nevyžádav si nebo nevyčkáav hlasování lidu, zmocnil se královského trůnu, táhl, provázen svými syny a jinými šlechtici, obléhat Ardeu. Za tohoto obléhání nejpřednější z vojska sešli se jednoho večera ve staně Sexta Tarquinia, králova syna, a tu v zá- bavě po hostině každý připomínal ctnosti své ženy. Mezi nimi Collatinus vynášel nepřirovnatelnou cudnost své choti Lukrécie. V této veselé náladě vydali se všichni do Říma, zamýšleje svým tajným a nenadálým příchodem přesvědčiti se o tom, co každý z nich dříve byl tvrdil. Ale jen Collatinus shledal svou choť, ač bylo pozdě v noci, předoucí mezi svými dívkami, ostatní všecky paní, jak se ukázalo, tančily, hýřily nebo různě se bavily. Proto šlechtici přiznali Collatinovi vítězství a choti jeho slávu. Při té příležitosti Sextus Tarquinius vzplanul k Lukrécii, jat její krásou, ale skrýváje pro ten okamžik svou vášně, vrátil se s ostatními zpět do tábora. Zakrátko však tajně vzdálil se odtud a podle svého stavu byl pak královsky přijat a umístěn Lukrécii v Collatiu. Ale ještě téže noci vplížil se zrádně do její ložnice a násilím ji zneuctil, časně zrána pak uprchl. Lukrécie v žalostném svém stavu spěšně vyslala posly, jednoho do Říma pro svého otce a druhého do tábora pro Collatina. Oba přišli, a to jeden provázen Juniem Brutem, druhý s Publiem Valeriem, a spatřivše, že Lukrécie jest oděna smutečním šatem, tázali se po příčině její strasti. Ona zavávavši je nejprv přísahou, že ji pomstí, oznámila jim násilníka i celý jeho zločin a poté pojednou sama se proklála. To když se stalo, usnesli se všichni jednomyslně vypuditi nenáviděný rod Tarquinů. Mrtvé tělo bylo odneseno do Říma a tu ohlásil Brutus lidu pachatele i způsob jeho špatného činu, ostře útoče proti královské samovládě, čímž lid tak byl pohnut, že jednomyslně a se všeobecným pokřikem souhlasu byli Tarquinové vyobcováni a místo králů zavedena vláda konsulů.

1

Pln chvatu obléhané od Ardeje
 falešné touhy zrádné na peruti
 od římských vojáků chlupatý Tarquin spěje,
 jež v Collatium temný oheň nutí,
 jež ukryt v popel, chtivý vyšlehnoutí,
 chce plamy objat, jež se kol ní svíjí,
 choť Collatina, cudnou Lukrécii.

2

Tím názvem „cudná“ v neotupný břit
 se na neštěstí zostril chtíč ten smělý,
 když Collatin nemoudře velebit
 nepřestal nach s tou nevstihlou bělí,
 jež na nebi se jeho blaha skvěly,
 kde jako nebes krásky smírné hvězdy
 jen jemu plály čistým jasem vezdy.

3

Neb tu noc předtím v Tarquinově staně
 svou klenotnici zjevil otevřenu;
 co bohatství mu nebe dalo v dlaně,
 když popřálo mu jeho krásnou ženu;
 a svého štěstí vznes tak pyšně cenu:
 že králi snad se s větší slávou snoubí,
 leč král ni pán ne s ženou také chloubí.

4

Ó štěstí, jež jen málokdo můž mít!
 A má-li je, jak brzy zmar je sklízí,

jak stříbrné té jitřní rosy třpyt,
když zaplá na ni slunce záře ryzí!
Toť lhůta, jež, než počla vlastně, mizí...
Čest, krása v těch, kdož zvou je statkem svým,
chráněny slabě před světem jsou zlym.

5

Již samo sebou krása lidské zraky
přec uchvacuje bez slov řečníka,
nuž, k čemu tedy oslavný vzlet jaký,
by zvedla se, když tak již vyniká?
Neb Collatin proč zraku odmyká
ten drahý skvost, jež ukrýtí by v skrýš
před sluchem lupičů měl radš a spíš?

6

V králově synu bujném vášeň vzrůstá
snad tím, jak slavil choti vznešenost,
vždyť sluch náš svede srdce naše zhušta;
snad podnítila závist pro ten skvost
nad přirovnání vzácný, bujnost, zlost
mu mysl pyšnou, že má nižší míti
ten štěstí jas, jenž vyšším nezasvítí.

7

Leč ne-li to, myšlenka skytla vzpruhu
mu jakás nevhodná v ten rychlý cval;
na čest, své věci, na stav svůj i druhy,
on nedbal na nic a jen vpřed se hnal,
by zhasil uhel, jenž mu v jätrech plál.
Ó klamný záre, skrytý ve chlad žele,
tvůj zhasne máj a nevytrvá déle!

8

Když v Collatium zrádný kníže stih,
byl uvítán tam vlídně římskou paní,

již krása s ctností spor má na lících,
kdo z obou lépe pověst její chrání.
Když ctnost se chlubí, krása rdí se za ni,
když krásy nach se chlubně uzarděl,
ctnost klade na něj stříbrnou svou běl.

9

Leč krása, když má k běli důvod nyní,
dí, z Venušinyh že je holubic,
však ctnost si na nach krásy nárok činí,
jež v zlatém věku na stříbrnou líc
prý dala za štít, zlatit ji tak chtíc
a učc ji, jak užít štítu v boji:
když hanby vpád, at před bělí nach stojí.

10

Zřít v Lukrécie tváří heraldiku
tu, jak běl krása, nach ctnost hájí zas;
z nich každá kněžnou barvy druhé v mžiku
a právo staví na pradávny čas;
leč nároky je svedou ve zápas,
a na žádné že straně více práva,
hned místo jedné druhá vystřídává.

11

Ta tichá válka lilíí a růží,
již v jejím krásném lici Tarquin zhléd,
zrak zrádcův zajme, s voji jejích sdruzí,
kde, aby zabít nebyl uprostřed,
ten sketa přemožen vzdá vojům hned
se oběma, jež radš ho pustí směle,
než slavit plen takého nepřitele.

12

Ten planý jazyk choté — teď mu zdá se —
ten bédný plytvač pro ni v nadšení

ubližil, nejša s úkol, její kráse,
jež předčí jeho prázdné líčení,
tož chvále, kterou Collatin snes k ní,
žádumou Tarquin odpovídá jen,
k ní v němém žasu patří okouzlen.

13

Ta světice, k níž das ten jat se dívá,
netuší zrádce v cititeli ni v snách,
neb čistá mysl zřídka o zlu snívá,
pták nepoznav lep, nemá z křoví strach;
tož s úctou ona vítá přes svůj práh
a jista zdraví knížecího hosta,
tvář jehož známky vnitřního zla prosta.

14

Tak že měl masku v stavu vysokém,
chtít nízký skrýval v plášt své vzněšenosti,
nic nápadno zvlášť nezdálo se v něm,
leč obdiv příliš jeho zrak že hostí,
jenž maje vše, přec nikdy neměl dosti
a, bédný boháč, tak měl pocit nouze,
že plně syt, vždy víc mít prahl pouze.

15

Leč ta, již hra je s cizím zrakem báje,
řeč nevystihla v mluvných pohledech,
čist neznama ty lestné záře taje,
jež na okraj jsou psány takých kněh,
nebála ok se, tknouti návnad všech
a v jeho hledech nemohla zřít více
než otevřené k světlu zřítelnice.

16

On sdílí jí, jak v žírné Itálie
se bojích slavné její manžel skví,

378

a chválou jeho skvělé jméno kryje,
proslulé činy jeho rytířství,
dobytním zbroje, věnci vítězství,
a ona s plosem zvedá ruku výše,
děkujíc nebi za zdar jeho tiše.

17

Omluvy smýšlí on, že přišel sem,
vzdálené tuze cíle, jenž ho chvátí;
ni mráčku, znaku, že bouř prudká v něm,
na krásném jeho nebi není znáti,
až černá Noc, ta hrůzy, děsu máti,
své rozestře tmy na svět celý ten
a v klenutý svůj žalář zavře den.

18

Neb tehdy Tarquin k lůžku se již bral,
předstíráť mysl těžce unavenou,
vždyť po večerí v noc až hovor tkal
tu s Lukrécii, se skromnou tou ženou.
Na sílu žití tíhou olověnou
pad spánek a vše spat se odklídí,
jen zloděj, starost, neklidný duch bdí.

19

Z nich jeden, Tarquin, leže, váží v boji
vše nebezpečí, v něž ho zvůle svádí,
a přece trvá na tom provést svoji,
necht slabá naděj ustoupit mu radí.
Chť zoufalý vše často na zisk vsadí,
a velký skvost kde kyně jako cena,
necht smrt to stojí, i smrt zapomněna.

20

Kdož to, co nemají, tak prahnou mít,
i to, co drží, ztrácejí v tom pleně,

379

ti roztrousí to, přervou toho nit,
a doufajce víc mít, mají méně,
neb mají-li víc, rovná se to v ceně
jen přesycení, a trud taký zbývá,
že bědně skvělý zisk jen zkázu skrývá.

21

Cíl všech, by každý k stáří opatřil
si jmění, pohodlí a jméno známé,
a krutý boj se svádí o ten cíl,
vše za jedno a jedno za vše dáme;
tak v bitvě život za čest prodáváme,
čest za bohatství, to pak v ohni boje
smrt často stojí, a vše ztraceno je.

22

Přestanem v zlé té sázce bytosti
být, jimiž jsme, pro kynoucí nám statky,
a ctižádost, jež mrzkou slabostí
je mnoho mít, nás trýzní nedostatky
toho, co máme; nedbáme v čas krátký
pak o to, a tak všichni v hlupství svém
cos měníme v nic, když to zmnožujem.

23

Taková sázka Tarquina teď chvátí;
by chtít svůj zkojil, zadat má svou čest,
on nesmí k sobě samému se znáti,
a úcty k sobě není-li, kde jest?
Jak mní, že může u cizíh mu kvést,
když sama sebe ničí, jazykům
zlolajným vzdává, bědným záští dnům?

24

Teď na čase se krađe mrtvá noc,
kdy smrtné oči v snu jsou těžké stí;

380

ni jedné hvězdy neplá vlídná moc,
ni hlas, jen sovy skřek a vlků vytí;
teď čas, kdy mohou hloupá překvapiti
jehňátka; čistá myšlenka spí každá,
co prznit, zabít prahne chťíc a vražda.

25

Tu skočil z lože chlipný princ ten vráz,
plášť přehodil si prudce kolem ramen,
hned vášní se, hned hrůzou šílen třás,
ta děsí zlem a té zve sladký plamen;
však čestný strach je čárem chťiče mámen,
a když, by ucouv, častá rada planou,
je chorou, hrubou vášní hozen stranou.

26

Pak z kamene by chladu jiskra vzlétla,
svou dýkou křeše tiše po kameni,
a vilný zrak by vedla, hvězda světlá,
on voskovici rozžhne v okamžení
a v myšlenkách pak praví ku plameni:
„Jak oheň vykřís z kamene jsem chladu,
musím si poddat Lukrécie vnadu.“

27

Tu strachem bled zří, hmusném při počíně
jak nebezpečnou nad propastí stojí,
a nitra svého váží ve hlubině,
co stráší bude následovat v roji;
k té chťiče svého bědně chudé zbroji
pak hněvný vrhá hled a zhrdavý
a právem zvládá takto bezpráví:

28

„Pochodni, zhasni, nedej světla, by té,
jež nad ně svítí, ztemnila se zář,

381

v skon, hříšné myšlenky, než zhanobíte svou nečistotou, co má božství tvář! Kadidlo čisté čistý před oltář! A lidskost krásná výkon činu stav, jenž cudné lásky třísní sněžný háv.

29

Ó hanbo rytířství a zárné zbraně!
Ó necti mrzka pro mých předků hrob!
Ó bezbožnosti, v které vše, co k haně!
Muž-bojovník, jenž sladké vášně rob!
Odvaha má mít účtu za všech dob!
Tož vina má tak hanebná a nízká,
že navždycky se v moje líce vtiská!

30

Ba ostuda i smrt mou přežije,
jak skvrna krýt mé zbroje bude zlato,
kys potupný znak herold vyryje,
by za zhyralce označil mne za to,
že potomstvo mé, studem pro něj jato,
mne bude klet a za hřích nemít přání,
kež předeek jejich nebyval bych ani.

31

Když dosáhnu, co chci, co získám tedy?
Jen sen, jen dech, slast letmé vteřiny.
Kdo koupí plesu mžik za týden bědy
neb věčnost prodá za tret dětinný?
Zkazí kdo keč pro hrozen jedinný?
Ký žebrák, by jen na korunu sáh,
by chtěl se žezlem dáti srazit v prach?

32

Snit Collatin jen o úmyslu mém,
zda nebděl by, zoufalství ve tváři,

382

by nespěl mrzkou překazit věc sem?
To oblečení, v němž svá práva zří,
tu skvrnu mládí, ten trud pro stáří,
ten ctnosti skon, tu hanbu, jež vždy žije
a z níž se zločin nikdy neomyje?

33

Ó, co si mohu smyslit, chycen v past,
zda až čin černý v tvář mi vmetne v leči,
ret něm, zrak slep nebude, krok se třásť
a záradné srdce krváčet mi v křeči?
Když velká vina, strach je ještě větší!
Pro krajní strach boj, útěk marná věc,
jen v chvějně hrůze umře, zbabělec.

34

Kdyby byl syna, otce mého vrah
neb ukryt pásl po mém bezživoti
neb kdyby nebyl druh můj, jenž mi drah,
snad omluvit by čin se proti choti
moh pomstou, odvetou, když boj se rotí,
leč přibuzným a druhem mým že on,
pro hanbu, hřích ni omluva ni skon.

35

Je hanebné to — ba, svět-li to zví —
a záští hodno — zášť nic lásce není!
Ždám lásky od ní — nepatří však jí.
Věc nejhorší je v lásce odepření.
Má vůle silná přes rozumu chvění.
Kdo říkadel se bojí, starců tlachu,
at před malbami tapet stojí v strachu!

36

Tak bezbožně on ve spor svádí plam
své horké vůle se svědomí mrazem,

383

a uhýbaje dobrým myšlenkám,
vzdor nítí citu horšího, až rázem
ten svalí pak vznět každý čistý na zem
a zabije její, postoupiv tak vpřed,
že co je špatné, má teď ctinosti vzhled.

37

Dí on: „Mou ruku vlídně ve svou jala
a v lačný zrak můj zřela v otázkách,
zlé zprávy jakés od vojska se bála,
s nímž její drahý Collatin byl táh.
Ó, jak strach vhaněl v její líce nach!
Zprv rudé růže, na plátně když leží,
pak bílé plátno, pryč-li růže svěží.

38

A jak dlaň její, sevřená v mé ruce,
ji slechetnou svou bázní rozechvělal
A smutná tím se počla třásti prudece,
až, její muž že zdráv je, uslyšela;
tu ve sladký tak úsměv vzplála celá,
že Narcis ji v té chvíli zahlédnout,
vznět samolásky nestopil ho proud.

39

Nač výmluvy a masky sháním pak?
Když láska mluví, umlká ret jiný.
Ubohých hříšků želí ubožák.
Bez lásky srdce, které děsí stíny!
Mým vůdcem vašen, jež mne vede v činy,
a prapor té kde rozstře se a vzlétá,
v boj dá se, nechtě babou být, i sketa.

40

Nuž skoncej, spore; dětská bázní, zpět!
Úvaha, rozum pro čas vrásek je tu!

384

Mé srdce nesmí zdržovat můj hled.
Odklady, smutky sluší jenom kmetu.
Já mládí hrám a s jeviště je smetu.
Můj pilot touha, cíl mi — krása — kyne,
tož kde skvost taký, kdo má strach, že zhyne?“

41

Jak přerůstá klas plevel, bdělý strach
nezdolným chťčem udušen je skorem.
On naslouchaje, odkrádá se plach
ven s naděje i nedůvěry sporem:
z těch každá v hřichu služebným mu tvorem
a radí opak, zmaten v jejich hádce
že přísahá hned mír, hned v útok dát se.

42

Nebeský obraz její před ním tyčí
se a tak rovněž jeví Collatin:
zrak, jenž zří *na ni*, rozum jeho ničí,
zrak, jenž zří *jej*, jsa čistší, prostý vin,
se nechce sklonit v této zrady stín,
leč k čistému se srdci odvolává,
to hnijíc však už, horšímu vrch dává.

43

Tím povzbuzeny pudu služné síly,
když sladký zjev ten před nimi se zdvih,
jak vteřiny, když hodinu slit pílí,
chtítě plní mu a roste jejich pych;
víc rabsky platí, než co daň je jich.
A šílen, jak ho žádost hříšná vláčí,
princ římský k loži Lukrécie kráčí.

44

Dvěte, jež dělí její sní a jej,
jak otvírá je, nechávají stráže,

385

leč otevřeny, klnou zlý ten děj,
 což lupiči se bděleji krást káže;
 práh vrzá, zradit jeho krok se snaže,
 bloudící prchnou před ním kuny malé
 a děsť ho — leč přes bázeň jde dále.

45

Jak každý vchod, ač nerad, projít dá mu,
 van, skulinou a škvírou vznikající,
 do boje vrhne k pochodně se plamu,
 chtě stavit krok mu, kouř mu vmetne v lici,
 zháší mu k cestě jeho voskovicí,
 leč horké srdce žádost vyšlehne
 a pochodeň jí znovu rozžehne.

46

A když je světlo, spatří Lukrécie
 tu rukavičku ležet — jehla v ní —
 ji zvedne z třtiny, podlahu jež kryje,
 a jak ji běže, prst mu poraní,
 jak když dí jehla: „Není ke hraní
 ta rukavička, vřát se z cesty bludné,
 vzdýt zříš, i zdoby paní mé jsou cudné.“

47

Leč přes překážky hravé on se běže,
 jich odpor v smyslu horším uváží:
 jen náhody jsou: rukavička, dvěře
 a vítr, vše, co jemu překáží,
 neb je to jen jak hodin závaží,
 jež svůj tíhou zdržuje jich ruch,
 až každý mžik hodině splatí dluh.

48

„Tak, tak“ — on dí — „překážky patří k času,
 jak mrazíky když někdy padnou v květ

386

a vesně tím víc dodávají jasu
 a zkrhlým ptákům podnětu víc pět;
 vše, co je skvostné, stojí trud a hnět.
 Písciňy, skály, piráti, vln šleh
 děsť kupci jsou, než bohat stihne břeh.“

49

Teď ke dveřím již došel u ložnice,
 ty jeho ráj mu ještě hraří jen
 závorou pouze poddajnou, nic více,
 je od bytosti božské oddělen.
 Tak bezbožností zkažen ven a ven,
 že za svůj lup se modlit začne v tichu,
 jako by nebe přispět mohlo hříchu.

50

Leč modlitby té plané uprostřed,
 v níž prosil, vyzýval pověčné on síly,
 by mrzkou myslí krásu jasnou sved
 a ony by v tom příznivý mu byly,
 se zarazí a dí: „Ji znectit chci-li,
 a těm, jež vyzývám, je to zločinem,
 jak přispět by mně mohly v činu mém?”

51

Nuž Láska, Štěstí vůdci, bozi mí!
 Odvahou kryta vůle všemu čelí!
 Myšlenky bez činu sny pouhými!
 Hřích nejčernější odpuštěním zbělí.
 Mráz bázně mizí, jak žár lásky velí.
 Zrak nebes zhasl a noc mlžná skreje
 ten stud, jenž sladké po rozkoši spěje.“

52

S tím stiskla zámek ruka hříšnickova,
 kolenem dvěře otevřev, se vkrádá:

387

spí holubice, již chce lapit sova,
než zrádce zjištěn, tak si vede zrada.
Jde stranou, kdo zří číhat blízko hada,
leč bez bázně spí ona, bez hnutí,
v plen vydána smrtnému ušknutí.

53

Krok bezbožný — on stane v světnici
a na čisté zří lužko, jak sem vkročí,
leč staženy kol clony visící,
zrak jeho lačný v hlavě se mu točí
a srdce svedla tak ta zrada očí,
že jeho ruce dalo rozkaz k sunu,
by odtáh mrak, jenž stříbrnou skryl lunu.

54

Jak krásné slunce, čaruplné tak,
nám běže hled, když ze mraku se řine:
když záclona pryč, počal jeho zrak
mu mžikát, září větší oslep, hynie,
buď že to z ní se jas ten skvělý line,
jenž zháší oči, neb to studu vlina:
jsou slepé teď a uzamčeny zplna.

55

Ó kež mřel zrak v tom tmavém vězení,
než vykonaný spatřil čin svůj klatý!
Pak Collatin, v svém čistém loži s ní,
moh s Lukrécii mluvit beze ztráty —
leč otevřít se, zmařit mír měl svatý
a Lukrécie zbožná prodat měla
svůj ples mu, život, světa rozkoš zcela.

56

Pod různou tvář iliová dlaň
polštáře právu — politbükum — tak brání,

388

že hněviv ten, že sladkou ztrácí daň,
se dělí, vzdouvá jako do dvou strání,
a v dol těch kopců ustláno je skrání,
kde ona leží jako pomník ctnosti
pro obdiv očí vilné bezbožnosti.

57

Dlaň druhou krásnou na zelené právě
pokryvce měla; její skvělá běl
jak sedmikrásy dubnový květ v trávě,
pot perlový se rosou na ní skvěl;
zrak, měsíček, své světlo pozastíel
a v tmách spal sladce v baldachýnu řas,
než na zdobu dne otevře se zas.

58

Dech její hrál si s vlasů zlatou nití —
ó cudná vnaďo, vnaďná cudnosti!
V obraze smrti plá tu triumf žití,
hled smrti temný v žití smrtnosti.
V tom snu druh druha věncil leposti,
jak nevedly by spolu boj, jenž drtí,
leč smrt by žila v žití, život v smrti.

59

Hrud' protkaná je modří oblá sloň,
dva panenské to, nedobyté světy.
Krom svého pána, bylyť jenom proň,
dle slibu cizí nepoznaly rety.
Ty v Tarquinu teď nové budí vzněty,
on uchvatitel mrzký přál si krátce
s krásného trůnu svrhnout samovládce.

60

Co mohl zřít, by nebyl mocně žasl,
co s žasem zřel, by nebyl chtivě vzplál?

389

Co viděl, na tom žádostně se pásl
a vilný zrak v své vůli ještě šval.
Víc nežli velkým obdivem ho jal
ten azur žilek, uběl pleti něžné,
rtů jejích korál, důlek brady sněžné.

61

Jak lýtý lev když nad kořisti svojí
ohonem mrská, krutý tise hlad,
tak nad spící tou duší Tarquin stojí,
chtíč jeho prudký diváním tím chlad,
leč nezhašen, neb zrak s ním věrně spjat
svár potlačuje, jenž se tady jeví,
ve větš vzpouru bouře jeho cévy.

62

A ty, pacholci pro žold bojující,
zbrojnoši drsní pro loupež a plen,
jen v násilí se, krvi kochající,
jimž nic pláč dětí ani matek sten,
se vzdrují v pýše, čekajíce jen:
vtom udeřivší srdce na poplach,
dá povel, v útok žene je a vzmach.

63

Tlukoucí srdce nítí jeho zrak,
zrak planoucí velení dává ruce,
dlaň jeho, na tu hodnost pyšná tak,
se pýchou horká na pochod dá prudce
na její nahou hruď, té země srdce,
kde voj žil modrých, před rukou pryč běže,
bledé a pusté nechal oblé věže.

64

Ten voj teď v tichou síň, kde ve svém snění
vládkyně, paní jejích spí, se těsná,

390

jí hrozně její lící obležení,
že leká ji až křik a vřava děsná:
tak s údivem zrak otevřela ze sna
a zrak, jenž prohléd, by zřel zmatek ten,
pochodně jeho světlem zasažen.

65

Jen představte si, žena v noční tmu
ze spánku strašným snem že vytrhne se
a mní, že vidí jakous příšeru,
tak hrůznou, že až každý úd se třese,
ký děs to! Ona v horším je však děse,
neb vyrušena ze sna, jasně dosti
zří, domnělý děs že je skutečností.

66

Úzkostí v skleslé duši na tisíc,
jak pták, jenž právě zabít, se tu chvěje,
zrak netroufá si hledět, a přec vstříc
jí, očím hrůzně, pitvor kynou reje;
ty stíny smýšlet mozek slabý spěje,
jenž hněviv, že zrak světlu prchá plach,
jej strašnějšími zjevy leká v tmách.

67

Na jejích prsou dál on dlaň svou maje —
oh, v zeď z té sloně bítí prakem tím! —
snad cítí, srdce, bédný občan kraje,
jak zraňuje se, zmítá zoufalstvím,
tak bijíc, že dlaň jeho chví se s ním.
Proň šlít víc, miň želet podnět jest to,
způsobit průlom, vniknout v sladké město.

68

Jak polnice ret jeho zazvučel
svou výzvu zprv k plachému nepříteli;

391

tu z pláten brada, čistší nad jich běl,
se zvedne zvěděť, proč ten vpád je smělý;
on pohybem jen němým jí to sdělí,
leč prosbami ho mocně tísni ona,
pod jakou barvou, proč to zlo jen koná.

69

Tak odpovídá: „Barva tvého líce,
před kterou lilje hněvem bledší jest
a před níž hanbou růže rdí se více,
mluv za mne, sděl ti mojí lásky zvěst.
Pod barvou tou jdu vzíti na ručest
tvou nedobytnou tvrz: to vinou tvojí,
neb oči tvé mým zrazují tě v boji.

70

Tak bráním se, můj chceš-li plísnit vpád;
Tvá krása v léč tě spjala této noci,
kde trpělivě musíš se mi vzdát,
mně světa slast jsi, nemohu chtít zmoci,
já dobyt si ji toužil vši svou moci,
leč když ji ubil rozum s výčitkou,
zas oživena skvělou krásou tvou.

71

Já zřím, co čin můj přinese zlých béd,
já znám, co trně zkvětou růži chrání,
já vím, že strážěn žahadlem je med,
vše to již napřed prolétlo mou skrání,
leč chciť je hluch a nedbá varování,
on má jen oko, aby viděl vnađu,
a co zří, laská proti všemu řádu!

72

Já uvažoval ve své duši strašně,
co strastí, hanby čin ten připraví,

392

nic nemůže však zdolat průchod vášně,
ni divý chvat jí ztavit střemhlavý;
vím, slzy žele že se dostaví,
hlod, nepřátelství na smrt, prokletí,
a přec chci jen v své hanby objetí.“

73

To řka, zdvih meč svůj římský v mžiknutí,
jenž jako sokol když se k nebi vznese,
v prach tlače ptáčka stínem perutí,
jenž hrozí mu, že umře, jestli hne se.
Tak pod mečem tím Lukrécie v děse
tu leží, vnímá, co on praví, tak,
jak sokola když zvonky slyší pták:

74

„Lukrécie“ — dí — „chci tě, slasti družku,
ty nesvolíš-li, moci užiji,
neb zamýšlím tě zhubit ve tvém lůžku,
pak jakéhosi roba zabiji —
ať s žitím tvým i čest tvá pomíjí! —,
bych v mrtvou tvoji náruč potom dal ho —
řeknu, že jsem, když objalas jej, sklál ho.

75

Tak zbylému tu choti hanby znak
vypálí všecky oči otevřené,
tví příbužní svůj klopit budou zrak,
rod ztřísni ti bastardství bezejmenné
a o tobě, z níž hanba jich se žene,
a o poklesku tvém tu budou děti
písničku ještě v pozdních dobách pěti.

76

Leč svolíš-li, tvůj přítel tajný jsem.
Ztaj vinu — pouhou myšlenkou se stává.

393

Když velikým jdem, dobrým za cílem,
poklesek malý není v úkor práva.
Otravná součást někdy též se dává
ve zdravou směs; tak připraven-li lék,
jed její ztrácí zhoubný účinek.

77

Nuž pro manžela svého a své děti
mou prosbu splň, jim nedej za jich věno
tu hanbu, která nemá pro ně sněti,
znectění, jež být nemůž zapomněno,
to nad znak robuství, kaz, s nímž narozeno
je dítě, neb co na nás od zrození,
kaz přírody je, k necti lidské není.“

78

Tu s baziliška smrtícími hledy
on zmlkne, v své se vztyčí postati,
co ona obraz ctnosti, plna bědy,
jak bílá laň, již sup v dráp uchvátí
v poušti, kde žádný zákon neplatí,
k hrubému zvěru, jež práv nezná, úpí,
jež ke všemu krom chůtře svého tupý.

79

Než jak když světu hrozí mraku tíha,
jež černolící, v mhu skryl hor již tvar,
z tmy útrok zemských tichý van se zdvíhá,
jež rozfoukne shluk temný těchto par
a brání tím, by nespad jejich zmar,
tak její řeč přec zdříží mrzkou bouří:
když Orfeus hrá, Pluto oči mhouří.

80

A přec, kot krutý, hraje si jen, zdá se,
co v pevných drápech piští slabá myš,

394

na žalu jejím supí žádost pase,
vír hltající, ač je plný již;
v sluch její prosby bere, k srdci blíží
však nepouští; chtíč plácem tvrdne ještě,
ač i ten mramor měkne pádem deště.

81

Zrak její prose, smutně upřený
v tah jeho tvrdý, v líce jeho pustá;
slov mírných přival smíšen se steny,
čímž půvab její řeči jenom vzrůstá.
Nemístně končí souvětí své zhusta
a prostrřed věty žal řeč láme bědnou,
že dvakrát počne, než co řekne jednou.

82

Při všemocném ho zapřísahá Jově,
rytířství, šlechtě, slibech přátelství,
při slizách jar svých, lásce manželově,
při svatém lidství, víře v nejdražší,
při nebi, zemi a jich moci vši,
by v pohostinné lože se zas vrátí,
za ctí šel, ne kam mrzký chtíč ho zchvátí.

83

Dí ona: „Nechtěj pohostinství moje
tak černě splácet, jak sis usmyslil,
a nekal toho, jež ti pít dal, zdroje,
to nenič, co pak spravít není síl.
Než spustíš střelu, pusť ten zlý svůj cíl,
to není lovec, kdo luk napjav na ni,
laň ubohou, kdy nevhodno to, raní.

84

Můj choť je druh tvůj, kvůli němu šetř mne,
tys mocný — kvůli sobě opust mě,

395

Já slabá jsem — nechytej, neudč mě,
vzhled šidby nemáš, tedy nešid mě.
Mé vzdechy jako vír chtějí odbýt tě!
Muž jestli kdy byl pohnut kvilem ženy,
buď slzami ty mými, vzdechy, steny.

85

Ty všechny jako bouřné moře v skály
v tvou biji hrud', zkad hrozí zatracení,
by změkčil ji ten pohyb neustálý,
neb ve vodu i kameny se mění.
Ó, nad kámen-li hrud' tvá tvrdší není,
mým pláčem změkni, soustrastí buď jatý.
I kovovými soucit projde vraty.

86

Já Tarquina jsem zřela podobu;
vzals jeho tvář jen, bys ho ztupil spíš?
K všem nebes vojům vznáším žalobu:
čest, knížecí mu jméno hanobíš.
Ty nejsi, co se zdáš, a jsi-li týž,
ty nezdáš se, co jsi, ne bůh a král,
neb král, jak bůh by při každém tu stál.

87

Co hanby má ti v stáří vykvéstí,
když hřích tvůj pučí, než čas jara tvého,
té troufáš-li si, princ už, neřesti,
co dovolíš si, král až budeš všeho?
Ó, pomni jen, ni robí nižádného
nemohou smýti neřestného činu:
zločiny králů nelze pohřbít v hlínu.

88

Jen ze strachu pak budeš milován,
a obáváni z lásky vládcí šťastní;

396

ty budeš stejnou vinou napadán,
šetřiti musíš mrzkých pro čin vlastní,
tož, nechť z té bázně, žár své zvůle zhasní,
neb zrcadlo je kniže, škola, kniha,
kde lid se učí, čte, kam hled svůj zdvíhá.

89

A chceš být školou, kde Chtíč učí, snad?
Má v hanbu takovou číst z tebe úvod?
Chceš zrcadlem být, kde má rozpoznat
svolení k hříchu, bezpečný v tom průvod?
Chceš pro nečest být privilej a důvod?
Ne dlouhou slávu, chráníš hanbu svou
a krásnou pověst činíš kuplířkou.

90

Máš moc? Nuž, při tom, kdo ti dal ji v dlaně,
zkroť v čistém srdci zvůli odbojnou,
meč z pochvy netas, nepravosti bráně,
byl na neřesti dán ti, kde jen jsou;
jak knížecí chceš konat službu svou,
až řekne mrzký hřích, že vzor tvůj zhlédl,
že hřešit učil se a tys ho vedl?

91

To divadlo si představ ošklivé,
zřít sám, jak jiný páše tvoji vinu.
Jen zřídka lidé vidí chyby své
a stranicky svou smazávají špínu.
Zřít svého bratra, řek bys: Hoden zhygnu!
Ó, v jakých nepravostech ti už tkvějí,
kdo od vlastních vin zrak svůj odvracejí!

92

Jen k tobě, k tobě volám, ruce spínám,
ne k žádosti, jež, nolsled, zve tě vpřít,

397

přej vznešenosti, vypuzené jinam,
se vrátit, svodné myšlenky žeň pryč;
pak ůta vrhne v žalář klamný chtíč
a vilný zrak mhy zbaví, kalu všeho,
bys zřel svůj stav a zželel se i mého.“

93

„Již ustaň“ — dí on, — „nezdolný můj proud
se nevrací, leč vzdouvá překážkami,
je světélku, ne ohni uhasnout
a větrem šlehá ve větší jen plamy;
ty malé bystré říčky, sladké samy,
solnému králi platíce dluh denní,
v tok přidají mu, chut však nepozmění.“

94

„Ty“ — ona dí — „jsi moře, vládce, král,
a hle, tu padá v proud tvůj beze hrází
chtíč temný, nečest, hanba, nízký kal,
chce v moře, krev tvou, špinou nalít zkázy.
To malé zlo-li větší dobro zkazí,
pak neroztek se v širém moři močál,
leč oceán tvůj močálem být počal.“

95

Pak z robů těch je král, a tys jich rob,
tys vzácny snížen, nízcí došli výše,
tys jejich život, oni jsou tvůj hrob,
v jich hanbě chodíš, oni ve tvé pýše,
ač menšího má větší pojímout spíše:
neklesá cedr ke křovině žádne,
leč nízké křoví u pat cedru vadne.

96

Tož myšlenek nech nízkých, stav tvůj zvlášť —“
„Nic víc!“ — dí on — „víc nechci slyšet, chutě

398

mé vzděj se lásce; ne-li, moci zášť,
ne lásky dotyk, zedrat má tě krutě;
až skončím to, s posměškem odnesu tě
na sprosté lože nějakého sluby,
at lotr ten a ty jste v hanbě druhy!“

97

To řka, on rázem světlo rozšláp moci,
neb chtíč a svit si na smrt protivní,
když hanebnost v taj skryta slepé noci
a nejmín žena, nejvíc krutost v ní.
Vlk zchvátil plen, křik bědné ovce zní,
až sněžným rounem jejím udušen,
je na jejích rtech pohřben výkřik ten.

98

Neb nočním rouchem, které halí ji,
kvil žalostný on zavře jí v té chvíli,
tvář horkou chladě slzou nejčistší,
již cudné oči ve strasti kdy lily.
Ó, že chtíč ztřísnil lože sníh tak bílý!
Ty skvrny kdyby pláč moh smýti zas,
své lít by chtěla slzy stále s řas.

99

Leč ztratila, co nad žití má svoje,
on získal, čeho zbavil by se rád,
ten vynucený svazek nutí v boje,
ten slasti mžik žal měsíců má stat,
ten horký chtíč se zvrhá v zhrdy chlad.
Skvost ulopen byl Čistotě tu křivé,
a Chtíč, ten lupič, chudší je než dříve.

100

Jak sokol syt, pes, jenž víc dostal jísti,
čich jemný ztratit nebo rychlý let,

399

když líně jen se dává za kořisti
než pouští, za čím slast mu jinak spět,
tak tu noc Tarquinu, když zkojen v sled:
Zažítá kysnouc chuť, tak sladká dřív,
chtíč hlítá, jenž jen hltáním byl živ.

101

Ó, hlubší hřích, než jaký představit
si myšlenka můž bédná, pojmutou kuse!
Zpitá se Žádost musí vydávat,
než sobě ve tvář pozřít může v hnuse.
Když pychne Chťíč, hlas nezdrží ho v kluse,
ni uzda nemůž zkrotit let mu žhavý,
až jako hřebec sebou sám se znává.

102

Pak bezbarvou a vpadlou, zhublou líc,
zrak těžký, čelo svrasklé, bez vši síly,
jde Žádost bédná, slabá, litující,
a boháč-žebrák nad úpadkem kvílí.
Chťíč se Ctnotst se v boj dá v bujně chvíli,
když tělo pychne; když však slábo z vojny,
za odpuštění prosí viník zbojný.

103

Tak hříšnému se děje pánu Říma,
jenž za koncem tím spěl tak horce sám;
teď proti sobě samému soud hřímá,
že v hanbě stojí k věků dálavám,
ba znectěn krásný duše jeho chrám,
k jehožto troskám starostí dav táhne,
jak znectěné je kněžně, zvědět prahne.

104

Ta dí, že strhli její poddaní
jí v podlé vzpouře posvěcené valy

400

a vzali smrtným hříchem povstání
jí nesmrtnost a za pány jí dali
smrt živoucí a žal jen neustálý,
což ve své tuše viděla již dřívě,
leč nemohla jich zvůle stavit divě.

105

S tou myšlenkou on plíží v noci tmou
se, jatý vítěz, který získav ztratil,
s tou ranou, již nic nezahojí mu,
s tou jizvou stálou, nechť by léky platil,
ve větším nechav bolu plen, jež schvátíl.
Pod tíží jeho chťíče ona hyne
a břimě nese on své myslí vinné.

106

Jak pes, jenž krad, se smutně krade tich,
jak ovečka mdlá ona v muce leží,
on nenávidí sebe pro svůj hřích,
zoufale ona nehty rve plět svěží,
on strachem z viny potě se, mdlý běží;
co ona v loži volá tu v noc dusnou,
on proklíná svou zniklou slast, teď hnusnou.

107

On odchází ztad, smutný konvertit,
je vyvrženec, ona bez naděje,
on v chvatu svém zřít touží jitra svít,
dne nespátit už víc si ona přeje:
„Noc“ — dí — „vin skryše, den však zjevuje je
a ctné mé oči nemají v tom cviku,
jak přetvárkou hřích halit do pláštíku.

108

Ty myslí jen, že každý spatří zrak
tu hanbu, kterou na sobě zří ony,

401

a proto skryt by dál se chtěly v mrak,
by jejich hřích tmy ukryvaly clony,
neb ony zradí pláčem jej a sklony
a vryjí, jak když voda ocel szírá,
v mou tvář, co hanby zoufalé mě svírá.“

109

Pak proklíná zas odpočinek, klid
a prosí, by zrak skryla slepců blána,
své budí srdce, v hruď se počnouc bít,
by vzlétlo odtud tam, kde uchystána
tak čisté myslí čistější snad schráná.
Šílená, v duši muk až po okraj,
tak neviděný kline noci taj:

110

„Ó Noci, pekla obraze, běd věno,
ty černá kniho, kam se hanba psává,
ty vražd a tragedií temná scéno,
chaose hříchu, chůvo viny pravá,
kuplíčko slepá, necti skryše tmavá,
ty sluji smrti, spiklenko, jež tmou
s násilím šeptáš, němou se zradou!

111

Ó prokletá a mlžná, parná Noci,
když nenápravný pád můj vinou tvojí,
na jitřní zář se vrhni s mlh svých moci,
stroj s obvyklým se Času během k boji,
neb svolíš-li, by slunce došlo svoji
přec výše, spleť mu kolem hlavy zlaté,
než půjde v lože, mraky jedovaté!

112

Vzduch jitřní nakaž hnilobou svých par,
at otráví svým dechem, svými rety

ten život čistý, nejvyšší ten čár,
než dostihne mdlý polední své mety,
a na pochod žeň par tak husté čty,
že v jejich prachu zajde světla moc
již v poledne a bude stálá noc!

113

Být Tarquin Noci, jak je Noci syn,
i stříbrnou by kněžnu stopil v kale
a ztřísnil by děv jejích třpytných klín,
že nezřely by z nader Noci vmále;
tak společníky měla bych v svém žalé,
a soudruha mít v hoři, hoře léčí,
jak poutníci když pout si krátí řečí.

114

Já nemám však, kdo se mnou uzardíval
by v líci se, páž zktřžil, skláněl něm
svou hlavu s mou, své čelo, hanbu skrýval,
leč sama, sama jsem tu v trudu svém,
stříbrným deštěm svlažujíc jen zem,
v řeč místo pláč a ston, jenž prchající
je bědný pomník strasti trvající.

115

Ó Noci, ty par zhoubných plná peci,
ó, nedej, aby žárlivý zřel Den
tvář pod pláštěm tvým, jenž vše halí věci,
jak s trýzní hanby leží zde, muk plen!
Dál na svém místě tmavém zůstaň jen,
at viny vše, jež zrozeny v tvém klíně,
i pohřbeny jsou rovněž ve tvém stíně!

116

Ó, nenech Dnem mne klevetivým rvát!
Jak v čelo vryt mi, objeví svit denní

402

403

Jsem včela-trubec, med můj ztracen jest
a z letního nic nezbylo mi díla,
vše zloděj vybral, mrzkost vyloupila.
V tvůj sladký úl se vkradla vosa bludná,
med sajíc, ježž tvá včela střežla cudná.

121

A přec jsem vinna, že se čest tvá hrouťí;
leč pro čest tvou jen přijala jsem jej,
od tebe přišel, jak ho odmítnouti?
Neb jednat příkre, bylo znectít jej.
A pak, vždyť děl, že mdloba jala jej,
a mluvil ctnostně: kde by víra slábla,
když ctnost je v ústech takového dábla?!

122

Proč červ by vkrást se v panenský měl květ,
kukačky v hnízdech vrabčích roztahovat,
v zdroj čistý pouštět želvy rmutný jed,
chtít krutý v hrůš se ušlechtilou schovat
neb král svůj vlastní příkaz porušovat?
Leč nic tak není dokonalých krás,
by nezříšnil to jakýs rmut a kaz.

123

Kmet, který střádá zlata hromady,
má jenom dnu a křeče, těla trýzeň,
zrak sotva schopn zřít ty poklady,
jak Tantal sedí, jehož trápí žízeň,
a ladem leží práce jeho sklizeň,
než ziskem nemož něčeho víc dojit
než muk, že zisk mu nemůž bolest zhojit.

124

Tak zisk má, kdy mu není k prospěchu,
pak nechá jej své mládi jaroleté,

405

ten čistoty mé sladké bědný pád,
bezbožné slibů svatých porušení,
ba nevzdělanec, který schopen není
ni číst, co psáno do učných knih,
můj hnusný přečin zjistí v hledech mých.

117

Konejšíc dítě, vyprávět mou zvěst
mu bude chůva, Tarquina je jménem
plácít strašit; řečník v řeč svou vplést
poplíl k zdobě Tarquina i s plenem;
při stole pěvci, na kvas přistrojeném,
vše zajmou písní, v níž má nečest, vina,
jak Tarquin znectil mne, já Collatina.

118

Nechť Collatinu aspoň zůstane
mé jméno čisté, bez skvrn násilí;
když do lidských se řeč dostane,
i jeho kořen že je prohlubí —
ač nevinen, tak by ho tupili —,
to zřejmě je, když jsem tak pohaněna,
jak že jsem dosud byla věrná žena.

119

Ó tajná hanbo! Kale, jenž jsi skryt!
Ó necitěná necti, skrytá ráno!
Znak potupy v tvář Collatina vryt
a Tarquin může čísti, co tam psáno:
že v boji nezraněn, leč v míru ano.
Ó žel, co chodí s takou hanbou lidí,
již oni ne, však ten, kdo dal ji, vidí!

120

Tvá byla-li jsem, Collatine, čest,
mne připravila o ni krutá síla.

404

jež v pychu svém jej zmarní v pospěchu:
sláb otec byl, je pro bujnost sil hněte
zas, štěstí držet zěhnané i kleté!
Ta sladkost, po níž prahnem, zhořkne všem
v témž okamžiku, kdy ji svojí zvem.

125

Na něžnou vesnu čeká větru hněv,
nezdravá roste změt, kde vzácné kvítí,
zmij syčí tam, kde sladký ptáků zpěv,
co vypěstí ctnost, nepravost to chytí:
nic není tu, co za své můžem mít,
co Příležitost zlá, když s tím se schází,
buď nezničí, neb v ceně nepokazí.

126

Ó, jak jsi vinna, Příležitosti!
Tos ty, co zrádců vykonáváš zradu,
ty vlka zveš, kde jelné kořistí,
ty určíš čas, kde zlo se chystá k vpádu,
tys proti právu, rozumu a řádu
a v šeré cele tvé, kde skryt i tuše,
Hřích sedí, lapá táhnoucí kol duše.

127

Vestálku svedeš zrušit slib a ctnost,
ty dmýcháš v žár, když taje cudnost pevná,
ty vraždíš věrnost, škrtíš poctivost,
ty podlý štváčí, kuplířko ty zjevná,
čest pleješ, sázíš utrhaní hněvná,
ty násilnice, zrado, zlodějko,
tvůj med se mění ve žluč, slast tvá v zlo!

128

Tvůj tajný ples se hanbou zřejmou stane,
tvůj skrytý hod se mění v zjevný půst,

406

tvé libé názvy v jméno oškubané,
tvůj sladký jazyk v hořkou peluň úst,
tvých marností klam trvání je pust.
Tož když tak zlá jsi, Příležitosti,
proč tolik jich tě hledá s žádostí ?

129

Kdy budeš skromných prosebníků druhem
a povedeš je, kde jim vyhoví ?
Kdy chvíli konce v zápasu dáš tuhém
neb volnost duši, spjaté okovy ?
Kdy léku chorým, trudným pohovy ?
Hle, chromí, slepí, bédní! Marně ti
však volají tě, Příležitosti!

130

Mře nemocný, co lékaře jal sen,
lká sirotek, co utiskovač hýří,
soud hodokvasí, co zní vdovy sten,
úřad se baví, co se mor dál šíří.
Kdy nemáš pro čin, který k dobru míří!
Na zášť, lup, zradu, vraždu kyn tvůj káže
tvé hříšné chvíli čekat jak jich páže.

131

Když Čest a Ctnost cos chtějí z rukou tvých,
jim v cestu tisíc překážek se tlačí,
tvoje pomoc plati; nic však nedá Hřích,
jde s prázdnou jenom, tobě však to stačí
a vyslechněš a splníš, co jen ráčí.
Můj Collatin by byl sem přišel asi
jak Tarquin dnes, ty však ho zdržela jsi.

132

Vinna jsi vraždou, vinna krádeží,
vinna jsi křivou přísahou a svodem,

407

vinna jsi zradou, podvodem a lží,
vinna jsi smilstvem, které hnuší brodem,
a spoluvinna sklonů svých plodem
na všem, co spácháno a spáchá zlého
se od stvoření po zmar světa všeho!

133

Ty zrůdný Čase, hnusné Noci druhu,
ty posle rychlý chmurné pro starosti,
sžirači jar, v němž klamná slast má sluhu,
vín soumare, běd vrube, léčko ctnosti,
ty pěstíš vše i vraždíš, co svět hostí,
nuž slyš mne, Čase zhoubný, zlý svým kynem:
když s hrůchem mým, buď i mou smrtí vinen!

134

Proč Příležitost, tvoje služka, lstně
mi vzala tu, již pro klid dalaš mi, dobu,
mé štěstí zničila a s bídou mě
sepjala, která nemá konce, hrobu?
Tvá povinnost je soků mírnit zlobu,
omyly sžirat, které názor množí,
ne věno bráti poctivému loži.

135

Svár králů smířit sláva času přec,
odkrývat šalbu, pravdu přivést k moci,
vtiskati pečet věku v starou věc,
buditi jitro, vodit strážé noci,
křivditi křivdám práva ku pomoci,
bořiti pyšné stavby, jak věk běží,
a prachem ztřísnit lesk jim zlatých věží.

136

V pomníky hrdé červům dělat rýhy,
živiti zkázou věcí nepamět,

408

pošpinit, měnit v písmě staré knihy,
rvát s křídel starých havranů per změt,
dub starý sušit, laskat mladou snět,
v soch dávných ocel tepanou zmar vnést
a točit vratkým kruhem kola Štěstí.

137

Ukázat bábě dcery její dcery,
učinit z děcka muže, z muže dítě,
zabít tygra vraždícího zvěry,
lva, jednořože krotit ostražitě,
lsti smát se, která lapena v své síti,
osením těšit ty, kdož ořou zemi,
a balvan ničit vody krupějemi.

138

Proč na své pouťi konáš zločiny,
když nesmíš zpět a spravit, co se stalo?
Mžik navrátit jen věku jediný,
na tisíc přátel by ti získávalo,
rozum, kdo poučí špatným, by to dalo!
Ó, děsné noci hodinu jen zpět,
a zabráním tvé zkáze, bouří bědi!

139

Ty vytrvalý sluhu věčnosti,
neštětím jakýms zdrž spěch Tarquina,
co lze jen, smysli, nad vše krajnosti,
at kletbou noc tu, zločin proklíná,
at v děsu zrak v stín příšer upíná;
myšlenka na to, co tu spáchal, lesa
kež každý změn mu v hrůznou postat běsa.

140

Ruš jeho klid mu vírem neklidným,
trýzni ho steny v lůžku jeho stále,

409

dař žalostným ho neštětím jen vším,
by úpěl, ty však neslituj se, dále
jej srdci kamenuj, jež rovna skále;
necht vlídné ženy vlídnosti se zhostí,
rvou nad tygřice ho v své ukrutnosti!

141

Dej čas mu, by rval vlnité si vlasy,
dej čas mu, by sám proti sobě hřměl,
dej čas mu zoufat, že čas nemá spásy,
dej čas mu žít jak rob a vyvrhel,
dej čas mu, by jíst po žebrácích šel,
a čas, by zřel, jak jím i žebrák zhrdá
a zhrdaná dát nechce sousta tvrdá.

142

Dej čas mu zřít, jak každý druh je sok,
jak smát se mu jdou blázni rozpustilí,
dej čas mu poznat vleklý času krok
za času strasti, jak však letí, pílí
čas bláznovství a jeho kratochvílí,
a dej, ať nesmazatelný hřích jeho
lkát čas má, zle jak užil času svého.

143

Ty zla i dobra ochránce, ó Čase,
tys ved ho k zlu; jak proklít ho, mi zjev,
ať zděšen vlastním stínem v útěk dá se,
sám chce se stále zabít, k sobě hněv.
Tak bídná dlaň tak bídnou prolej krev!
Neb kdo by chtěl v tak nízké službě stát,
tak nízkého by lotra měl být kat?

144

Tím sprostší je, že ač syn králův přec,
svou naděj tupí skutky zvrhlých mravů;

410

čím větší muž je, tím je větší věc,
jež zást naň shrne, neb mu zjedná slávu.
Má nejvíc hanby, nejvyšší kdo v stavu.
V mrak skrytý měsíc pohřeší se vezdy,
leč jak chtí, mohou skrýt se malé hvězdy.

145

Necht vrána v bahně černá křídla koupá,
když vzletí, není na ní znát kal ten,
leč když v ten močál sněžná labuť stoupá,
je stříbrný prach její potřísněn;
noc bédný rob je, král je slavný den;
nevšimán komár, leť si tak či tak,
leč orly nést se vidí každý zrak.

146

Pryč, planá slova, služby bláznů, pryč,
rozhodčí slabí, zvuky marných vzmachů!
Spíš umění se školské na vás cvič
a mlvčkům služce v prázdni při jích tlachu,
klíentů hajte, již se chvějí v strachu,
pro mne to jenom prázdnou slámu mlátit,
když zákon žádný nemá pro mne platit!

147

Nadarmo klnu Příležitosti,
Tarquinu, Času, bezútešné Noci,
nadarmo se svou hanbou vedu při,
nadarmo zhrdám posměšktí svých mocí,
práv nedá slov mi dým, je bez pomoci.
Jen jedinou je pro mne spásnou cenou:
tu nechat téci krev svou poskvrněnou.

148

Proč, bédná ruko, chvíš se na tu zvěst?
Za čest můj shladit se mne rmut ten velký,

411

neb zemru-li, má v tobě žít má čest;
mně žít-li, v necti do žití jsi délky.
Své nemohla-lis bránit velitelky,
vtít škůdci jejímú ses bála škráb,
sebe i ji, jež poddala se, zab!"

149

S tím zvedla se ze zcuchaného lože,
by zoufalou zbraň smrtnou našla v mih,
leč jatkami dům není — nikde nože,
jenž východ zvětšil by, jímž dech by zdvih
se její víc a zmizel v oblacích,
jak Ětny kouř vzduch strání nebes báně
neb dým se ztrácí z vypálené zbraně.

150

„Nadarmo“ — dí — „já toužím skončit v mžiku
nešťastný život šťastným prostředkem;
smrt lekala mne, když zved Tarquin dyku,
a přec můž hledám za týmž úcelem;
leč bojíc se, já věrna byla jsem;
a jsem i teď — ne, ne, již marný kvíl,
o věrnost mou mne Tarquin připravil.

151

Ó, vše, proč žít jsem chtěla, je to tam,
tož nemám, proč se člověk umřít bojí;
kal shlazujíc ten smrtí, aspoň dám
cti odznak ještě potupnému kroji
a mroucí život živé necti svoji —
oh, co to platno, skvost-li zloděj vzal,
nevinnou pálit skřítku, kde dřív plálí?

152

Ne, Collatine, nemáš jed ten pít,
jenž v porušené věrnosti se skrývá,

412

tak nechci věrné lásce ukřivdit,
by tíšila tě přísaha má krivá;
tak bastardská sněť nesmí zůstat živa
ni chlubit se, kdo kmen ti zkažil v svodu,
žes něhyplný otec jeho plodu.

153

S úsměvem nemá v taji myslit na to
ni s kumpány se smát, žes ve trudu,
ty však máš zvědět, za mrzké že zlato
tvůj nevezal skvost, leč ukrad v záladu;
jsem ještě paní svého osudu
a chyby své si nikdy neprominu,
až smrtí splatím vynucenou vinu.

154

Otrávit nechci hanbou tě, ni larvou
svou chybu halit ve výmluvy ladné,
tu černou půdu hříchů líčit barvou,
bych skryla pravdu, neřest noci zrádné;
vše povím, z očí stavidel mých padne,
jak když se bystřeň řítí v horský kout,
by čistil kalnou zvěst mou, čistý proud.“

155

S tím filomela ukončila lkání,
lahodný tlukot noční strasti své;
a vážná noc se zvolna, smutně sklání
v tmu podsvětí; hle, jítro nachové
všem dává světlo, kdo mít chtějí je,
leč sebe zřít se stydí Lukrécie
a přeje si, at dále noc ji skryje.

156

Skulinkou každou zvidat vkrad se den,
a jak by hledal ji, jež dřív tu v pláči;

413

dí ona vzdechem: „Ó, proč pátráš jen,
ty oko očí, oknem? Nehled radši!
Tvůj svit zrak dráždí tam, kde dřímou spáči,
mně nespaluj však prudkým světlem čela,
to místo dne noc učinila stměláj“

157

Tak všim se jenom trýzní, kolem zříc,
neb pravý bol jak dítě vrtošivý,
jež dá-li v křik se, nezúší ho nic,
žal starý spíš než nový snesou čivý;
ten časem tíš se a druhý divý
jak plavec špatný hází rukou, nohou
a tone i s tou námahou svou mnohou.

158

Tak potopena ona v strasti moře
má se všim hovor, co zřít její hled,
a k sobě všecko přirovnává hoře
a vše jí sflu obnovuje běd;
jak jedno zmizí, druhé je tu hned;
teď její žal je něm a nemá slova,
teď šílen zas až přilíš řeči snová.

159

Ples jítí malých ptáků, jenž teď zní,
jí k šílenství až bouří vzdechy její,
neb radost hledá často soužení,
leč smutný zabit ve veselých reji.
Žal se žalem se druží nejraději
a pravému lze hoří uleviti,
jen když s nim hoře podobné mu cítí.

160

Míře dvakrát tonoucí, když vidí břeh,
desetkrát lačný, chléb-li nedaleký,

414

když hled zřít mast, víc pálí rány žeh,
bol bědný bolí nejvíc, dás-li léky;
žal hluboký, to proud je tiché řeky,
jež zastavena zatopí břeh vráz;
žal, jenž se dráždí, nezná řád ni hráz.

161

Dí ona: „Ptáci plesní, pohřběte
svě zpěvy v dutě opeřené hrudi,
pro sluch můj hluší, němí, zmlkněte,
má neklidná strast nechce, co v klid pudí;
veselých nezve paní, jež se trudí!
Radostným neste něžné zvuky svoje,
jen ticho hoří k slzám vítáno je.

162

„Pojď, filomelo, zpíváš o násilí,
háj smutný buď ti zcuchaný můj vlas,
jak zem když pláče, co tvě hoře kvílí,
s tvým každým tónem lít chci slzu s řas
a těžkým stnem provázet tvůj hlas;
já o Tarquinu bzučet budu temně,
ty o Thereu pět, víc vloh než ve mně.

163

A co hruď o trn drásat budeš sobě,
by bděl tvůj prudký bol, já nebožák
zas proti srdci, rovnat chěc se tobě,
nuž ostrý zvednu, by se lek můj zrak,
a srdce zemře, ten-li mžikne pak.
To, jako hmat když vládne na nástroji,
na pravý kvíl nám srdce struny spojí.

164

A že zpěv, bědně ptáče, neloudíš,
když den, jak v studu, že by zřel tě hled,

415

kdes, daleko cest, temnou pustou tiš,
jež nezná palný žár ni chladu led,
si najdem a tam smutné budem pět
zvřátům písňe, až z nich krutost vyjde:
buď mírná zvět, když zvřátata jsou lidé!“

165

Jak splašená laň stojí, neví teď,
kterým má směrem divě prchat v klestu,
neb ten, kdo sevřen v labyrintu splět,
nemůže najít východ, pravou cestu,
tak ona sama v sobě v boji jest tu,
zda žít, či mřít, co lepší je v tom kruhu,
kdy život znectěn, u hanby smrt v dluhu.

166

„Zabít se sama“ — dí — „ach, což to jest
než s tělem svým i duši ztrátnit vkrátku?
Kdo ztratí půl jen, snaží mu to nést
než těm, jimž všecko pohlceno v zmatku.
Jak necitelný záměr jí má matku
dvou dětí sladkých, jež, když jedno zchladne,
chce druhé zabít a radš nemít žádně!“

167

Mé tělo či má duše víc mne víže,
když bylo čisté, ona božské dílo?
A co mi z toho v lásce stálo blíže,
když pro nebe a chotě obé bylo?
Ach, sloupni sosně kůru — co tu zbylo,
vše zvadné, zajde, štáva, listí stinné,
a tak má duše bez těla též zhyne.

168

Dům její zničen, její klid ten tam,
rozbity hradby jejím nepřitelem,

416

zneuctěn, zplněn její svatý chrám
a sevřen strašně hanbou s drzým čelem,
nuž nebud zváno bezbožností, s želem
když v znectěné zdi otvor prolomím,
bych vyvedla svou duši z děsu jím.

169

Leč umřít nechci dřív, než choť můj znal
by předčasné mé smrti příčinu,
by v hodině mé pomstu přísahal
svou tomu, jenž mi dech vzal, zlosynu.
Krev zkaženou zůstávím Tarquinu:
jím poskvrněna, buď mu odkaz můj
a v kšaftu mém to právo jeho stůj.

170

Čest zůstávím svou noži, jehož břít
mé tělo zraní, nectí pošlapané.
Čest znectěný je život odpravít,
ta bude žít, až on se mrtvým stane,
tak z popelá mé hanby čest má vstane,
v své smrti vraždím to, co posměch plodí,
až umře hanba, čest se znovu zrodí.

171

Ty, choti, jehož ztratila jsem skvost,
co zůstávím, ó drahý, v kšaftu tobě?
Tvou pýchou, milý, buď má rozhodnost
a po tom vzoru pomsti se v své zlobě.
Jak na Tarquina, ve mně přechti sobě!
Já, druh tvůj, vraždím sebe, tvého škůdce,
a pro mne ty tak Tarquina dať, svůdce.

172

Ten krátký přehled činím v kšaftu svém:
mou duši, tělo nebesům a zemi,

417

mou rozhodnost, můj chotí, ty si vem,
 mou čest měj nůž, jenž tělo probodne mi,
 mou hanbu ten, kdo mezi zdmi vzal těmi
 můj lesk, a vši mou dobrou pověst ti,
 kdo chtí mě chovat v čestné paměti.

173

Ty, Collatine, kšaft máš provésti;
 jak klesla jsem, když to máš konat, sudí
 Má krev kal smyje zla a neřesti,
 můj krásný skon tu žítí shladí rmut.
 Neslábní, slabé srdce, rci: Tak buď!
 Vzdej ruce se, ta neďá ti dál tlouci
 a zvtězíte obě, obě mroutcí!“

174

Když smysliila tak smutně žití skon
 a perlu z očí vytřela si dlaní,
 chraplavě, hlasem, v kterém není tón,
 svou volá dívku, jež hned spěchá k paní:
 povinnost letí myšlenky jak vlání.
 A líce Lukrécie dívce zdají
 se zimní luh, kde sluncem sněhy tají.

175

Pokorně dává paní dobré jitro,
 hlas tichý, znak to skromné povahy,
 a smutně žíjí, jak paní trud pad v nitro,
 neb v tváři její bol je neblahý,
 leč zeptati se nemá odvahy,
 proč ta dvě slunce její skryta mrakem
 a krásná líc se smáčí v hoří jakém.

176

Leč jak zem pláče, slunce zapadne-li,
 a každý květ jak oko, slza v něm,

418

tak právě počal slzí tok se vřelý
 v zrak řinout dívce, hnuté soucitem
 k své velitelce, krásným k sluncím těm,
 jimž slané moře zháší světla moc,
 což dívka v pláč zve jako rosnou noc.

177

Tak hezkou chvíli hezké stály tu
 ze sloně sochy, jež proud v studny lijí;
 ta právem pláče, druhá důvodu
 sic nemá, ale pláče v sympatii.
 Rod ženský rád se často pláčem zpíjí.
 A samy trýzní pro jiných se muka
 a buď jim tone zrak, neb srdce puká.

178

Neb z mramoru jsou muži, ženy z vosku,
 tož utvářejí se, jak mramor chce,
 podlehnou slabé, vliv se cizích mozků
 lstí, chytrostí a mocí vtiskne v ně.
 Tož nevízte v nich zla jich původce,
 zlo nelze ženám přičítati víc
 než vosku, kam se vtiskla dábla líc.

179

Je něha jejich pěkná rovná pláň
 a malým červům všem je otevřenou;
 v mužích spí šelmy, skryty v slují tmáň,
 jež v nich se jako v pustém hvozďe klenou,
 i prášek zřít však křišťálovou stěnou;
 co muž hřích half v smělých hledů říze,
 v žen bédné tváři chyby čteš jak v knize.

180

Ne, neobviňuj nikdo zvadlý květ,
 klň drsné zimě pro květ zahubený,

419

co zničeno, ne — ničitel buď klet,
ten hanby hoděn. Ó kéž bédné ženy
se netupí, že tolik zneuctěny
jsou muži; ti jen, pyšní, nechť se viní,
že slabou ženu služkou hanby činí.

181

Na Lukrécii příklad zřítí jest;
když přepadena byla v nočním tmavu
hrozcí smrtí, hanbou, jež by snést
se mohla tím snad na mužovu hlavu,
tak nebezpečno odpor klást v tom stavu,
že smrtným strachem jak by ztuhla celá —
a mrtvého kdo nemůž zprznit těla ?

182

Tu Lukrécie, něhou hnutá měkkou,
k té dívce, jež jak obraz jejích béd,
„Mé děvče“ — děla — „z kterých příčin tekou
ty slzy, jež zřím přes tvář tvoji spět ?
Pro mne-li pláčes, pro můj trud a hnět,
věz, dobré dítě, to mne málo zjasní,
pláč kdyby pomoh, stačil by můj vlastní.

183

Leč rci mi, kdypak“ — tu se zarazila
a se stonem pak — „Tarquin odešel ?“
„Než vstala jsem“ — dí na to dívka milá —
„já nedbalostí linou vinna, žel,
leč by se poklesek tak omyt směl:
já procitla dřív než den bílý sám,
a než jsem vstala, Tarquin byl ten tam.

184

Než, paní, smí-li služka být tak smělá,
ptát chtěla by se, zvědět vaší tíž.“

420

„Ó, mlčí“ — dí Lukrécie — „kdybych směla
to opáčit, bol nezměníš to již,
neb je to víc, než slovy vypovíš,
a peklem zvát je tuto trýzeň strohou,
když cítíš víc, než povědět rty mohou.

185

Jdi, přines papír, černě mi, péro v mžik,
ne, mám to tady, ušetř sobě práce.
Co říc' mám ? Zariď, jeden služebník
at mého muže přichystá se krátce,
list psát chci choti, jenž můj drahý vládce;
at pospíší jej odnést bez meškání,
věc žádá spěchu, a hned bude psaní.“

186

Pryč dívka; ona hotoví se psát,
zprv nad papírem kroužíc perem matně.
Bol s myšlenkou se počnou křížkovat,
co napíše vtíp, vůle škrtá chvatně:
to hledané, to hrubě zní a špatně
a nápady tak tlačí se jí divě
jak lidí dav, kdo do vrat vejde dříve.

187

Konečně počne takto: „Choti ctný
nehodné ženy, jež tě zdraví — blahý
zdar tobě! A pak rač z té přičiny,
svou Lukrécii chceš-li zřít kdy, drahý,
si pospíšit a přijít ke mně záhy.
To v našem psáno domě, žal jenž chová.
Mé hoře dlouhé, byt i krátká slova.“

188

Pak svého hoře sbalí zvěst tu, stín
kde určitý se neurčitě hlásí;

421

z té krátké zprávy pozná Collatin
bol její, ne však, jaký bol to asi;
to odhaliti jemu netroufá si,
by nevinil jí z toho ve mžik prvý,
než omluvy své zbarví vlastní krví.

189

Pak strádá také city bolu sobě,
by vydala je, až on uslyší ji,
až vzdechy, stony, slzy budou k zdobě
té její necíti a tak lépe smýjí
z ní podezření, svět-li očerní ji;
tož poskvrnit tím nechtěla své psaní,
až místo slov čin promluvil líp za ni.

190

Zřít smutné steny více dojíhá
než slyšet o nich; sluchu vykládaje,
zrak líčí scénu, jež se před ním hrá,
jak každá část tu roli žalu hraje.
Co slyšíme, část bolu nevelká je;
víř mělký hlučí nad hluboké moře,
a odvátó slov větrem, mizí hoře.

191

List zapečetěn, větou skončen tou:
„Pro mého chotě, spěšně do Ardeje!“
Již posel čeká s tváří pochmurnou,
list ona dá mu, kázíc, ať s ním spěje
jak tažný pták, než severní van věje;
spěch nad spěch se jí líným, zvolným zdá:
bol krajní letu krajního si ždá.

192

Prostáček sluha nízko kloní se,
a rdě se před ní, upíná k ní zrak;

422

list přijme, „ano“ neřekne ni „ne“
a nevinný nach v tváři, letí pak.
Leč ti, jimž prsa svírá viny tlak,
se bojí, že to zrak zří všechněch lidí,
a ona mní, že její hanbu vidí.

193

Rob ubožák! Ví Bůh, že zaražen
jen z nedostatku ducha, z nesmělosti.
Tak prostě duše jeví úctu jen,
že skutky mluví; druzí s odvážností
spěch příslibí, leč pak — je času dosti.
Tož sluha, přeshých dob těch vzorek pravý,
ctný pohled dal, ne slovo do zástavy.

194

Že v službě hořel, vznítíl bázeň v ní
a ohněm rudým žhnuly obou líce;
že rdí se pro svod princův, ona mni
a pozorně naň patřila, těž rdíc se,
ten její hled však znát ho ještě více;
čím zřela víc, tím plál on krvavěji,
a tím víc mnila, že zná skvrnu její.

195

Teď stále myslí, kdy se vrátí zase,
a přec rob věrný vyšel sotva ven,
čas k nesnesení dlouhý jí teď zdá se,
neb starý už i pláč a vzdech a sten;
tak bolem bol, ston stonem unaven,
že chvíli nedá nářkům zníti dál
a nový výraz hledá pro svůj žal.

196

Tu vzpomíná si, kde ten obraz visí,
jenž představuje Priamovu Trojí,

423

kam řecké vojsko všecko táhlo kdysi
a pro Helenu zničit ji se strojí,
Iliu hrozíc, jež až v oblak stojí
a jež tak malíř v díle podal svěže,
že nebe, mniš, se sklání líbat věže.

197

Zde tisícerym žalným věcem dal
um, z přírody smích, bezživotné žití:
lesk suchých kapek slzami se zdál,
jež nad zabítným chotěm žně líti,
krev rudá, kde boj líčen, kouří, svítí
a mroutcích zrak plál v světech popelavých
jak zhaslé mroutcí uhly v nocech tmavých.

198

Zde můžete zřít v práci pionýra,
jak pot jej smáčí a jak tříslní prach,
a z věží trojských, jak by vskutku, zírá
zrak mužů střelnami, jež ve stěnách,
na řecké vojsko dole, málo blah,
a v díle tvůrce všeho byl tak dbalý,
že smutek zřel jsi i v těch očích z dále.

199

Na velitelích vděk a vznešenost
jste mohli zřít plát rysy vítěznými,
v jinoších křepkosti, sílu, obratnost
a tu tam vmísil malíř mezi nimi
i blédé skety s kroky třeslavými,
již selským babám rovni v obličejí,
že přísahal jsi: třesou se a chvějí.

200

A Ajax, Ulysses! Ó, jaký to
um ve výrazu rysů jich se jeví!

424

Tvář každá značí srdce každého,
z jich tváří pozná ráz jich, kdo ho neví:
Ajantu v očích hoří vztek a hněvy,
leč mírný hled, ježž Ulyssovi vkládá,
toť rozvaha, úsměvná sebevláda.

201

Tu řečnit Nestora moh spatřit zrak,
jak vzněcoval by Řeky do útoku,
a rukou činit gesta vážná tak,
že klam to, rozkoš pozornému oku.
Za řeči vous mu v stříbrném svém toku
se zdvíhal, padal a dech, jeho rtům
jenž unik tenký, kroužil k nebesům.

202

Kol něho tiseň zevlujících tváří,
jak jeho řeč by hltal jejich kruh;
vše naslouchá, leč různý ples v nich zaří,
jak nymfa jakás když jim vábí sluch;
ti výš, ti níž, a tak plál mistrův duch,
že hlavy mnohých, skoro vzadu v malbě,
jak zvedaly by výš se k oka šalbě.

203

Ten opřel ruku o druhého hlavu,
střín ucha cizího mu přes nos hrál,
ten tlačěn, zrudlý, zpět se vzpíral v davu,
co jiný dušen, křičet, lát se zdál,
a výraz hněvu tak jim v tvářích plál,
že Nestorových neztratit slov zlatých,
jak do šrůtek by dát se chtěli vznatých.

204

To práce velké fantasmie byla,
a přirozený, jistý byl tu klam;

425

tak stálo tu jen kopí za Achilla, je svírala dlaň v zbroji, on však sám byl neviděn, krom zraku duše, tam; jen noha, lice, hlava, ruka v zbroji, a celek měl jsi v představě zřít svůjí.

205

A z hradeb těžce obležené Tróje, když jejich naděj, Hektor, táhl v boj, trojanských matek s plesem zřely roje, jak synkové jich tímou zátnou zbroj, a s nadějí i gest zřít nepokoj, že zdá se: plesem kmitá strach, tíž stesku, jak zátnou věc když skvrna kalí v lesku.

206

A od dardanských břehů, boj kde plný, k simojským třtinám rudé krve lét proud bitvy na obraz a jeho vlny se vzdouvaly a táhly řadou vpřed, by zlomivše se o břeh, couvly zpět, až s větší řadou spojivše se v běhu, svou pěnou stríčky k simojskému břehu.

207

K té malbě došla Lukrécie teď, by našla tvář, kde strast se zračí celá. Zřít: žal se vtisk tu v mnohé tváře plet, leč žádná tu, kde celá strast by dlela, až zoufající Hekubu pak zřela, jak starý zrak pne na Priama, s mnohou jenž ranou leží pod Pyrrhovou nohou.

208

V ní malíř umný celou bolest stih, krás, času troškr, vládu strasti jevě,

426

tvář její plna vrásek je a rýh, nic nezbylo, co patřilo kdys děvě, krev modrá v každé zčernala jí cévě, zdroj vysch, jenž tek v ty žíly zkomatělé, zde uvězněn byl život v mrtvém těle.

209

Na smutný stín ten Lukrécie zříc, své strasti za vzor dává bábín žal, již k věrnosti už neschází tu nic než pláč a křik, by vrahy proklínal; vždyť malíř nebyl bůh, by to jí dal, leč Lukrécie křivdu zřít v tom, kaz, že taký dal jí bol a nedal hlas.

210

„Ty nástroji“ — dí — „bědný, beze zvuku, chci pět tvé hoře lkajícím svým rtem, lít lék v ran toho Priama zde muku, proklínat Pyrrha, jenž ho postih zlem, slzami hasit požár v městě tvém a vyloupat svým nožem hněvné oči všem Řekům, kteří proti sobě sočí.

211

Ukaž mi děvku, pro niž je ten svár, ať rozedru jí něhty její vnady! Tvůj, Paride, ty blázne, chtěče žár vnes do hořící Tróje tíhu vády, tvůj zrak plam vznítí, jenž teď hoří tady, a pro přecín tvých očí v Tróji zde teď otec, syn a máť i dcera mře.

212

Proč soukromá slast něčí měla stát by veřejnou se zkázou všemu městu?

427

Kéž hřích, sám spáchán, sám by také pad
na hlavu toho, jenž jak vínk kles tu!
Nevinní buďte prosti hoře trestu!
Proč pro jednoho padnout mají mnozí,
všem pro osobní hřích tu zhoubu hrozí?

213

Hle, Hekuba tu lká, tu Priam ztuh,
mře mužný Hektor, Troilus pad štváný,
tu v krvi leží vedle druhu druh
a druhu druh bezděčné dává rány,
pro jednoho chtějí mnohé zřít zde sklány.
V svém synu Priam zdusit touhu žhavou,
neplála Trója požárem, leč slávou.“

214

Tak tone v Tróje malovaném žalé,
neb hoře těžký visící je zvon,
když rozhoupán, jde vlastní váhou dále,
sil málo pak už vzbudí bolný tón.
Tak Lukrécie činí, na rtech ston,
k té strasti malby mluví zvěsti šeré,
jí dává řeč a její smutek bere.

215

Na celý obraz patří, a kde pád
zří něčí v zřázu, kvílí. Naposlady
zjev daremný v zrak pad jí, a ten spjat
k frygickým pastevcům pne žalné hlady;
tvář jeho klidna, nechtí i plná bědy;
jde s pastevcí jak Trpělivost právě,
když vlastní hoře měří pohrdavě!

216

V něm umem svým skryt bleděl malíř klam,
tož dal mu, aby nevinný vzhled skýtal,

428

krok mírný, klidný zrak, žel tichý tam,
skráň neschýlenou, jak by bědu vítal;
ni nach, ni bledost v tváři; tak je spítal,
že v zardění ni známka viny žádá,
ni v běli strach, jež srdce mají zrádná.

217

Leč zkušeny a silný ďábel, ať
hle, skýtal duše spravedlivé zdání
a v něm tak skrýval zloby svojí taj,
že tušit nemůž Podezření ani,
že plížící se lest a zrada shání
tak černou bouří v den tak jasný přece,
neb pekelný hřích že tvář tříslní světee.

218

V tom mírném zjevu podán mistrem tak
byl zrádný Sinon, pro jehož lež smělou
byl důvěřivý Priam zabit pak,
jenž doutnákem slov spálil slávu skvělou
Iliu, že i nebe chmury stelou
a hvězdičky z míst prchají svých v skryšce,
když prasklo zrcadlo, kam zřely s výše.

219

Pozorně ona hledí na obraz
a haní mistra přes umění skvělé,
řkouc, v Sinonu že jakýs přece kaz,
tak zlý duch nedlel v takém krásném těle;
a hledí dál a čím v tvář patří déle
tak upřímnou, tím pravdy víc tam též,
že usoudí pak: v obraze je lež!

220

„Ne, nemožno“ — dí pak — „by taký hřích —“
a chtěla říci, „by číhal v takém vzhledu,“

429

leč vtom se její myslí Tarquin mih
a od „nemožno“ vzal „by číhal“ zpředu.
„Ne, nemožno“ — a smysl zvrácen v sledu:
„ne, nemožno — je pro mne rozhodnuto —
by zlotřilec měl jinou tvář než tuto.

221

Neb jak tu Sinon vymalován lstný,
tak mdlý, tak smutný, vedoucí si jemně,
jak cestou by neb žalem znavený,
tak právě Tarquin přišel v zbroji ke mně,
na pohled čestný, ale v nitra temné
pln nečesti; jak laskav Priam k zrádci,
já k Tarquinu — a Trója má se kácí.

222

Hle, hle, jak Priam slzí, poslouchaje,
slz vylhaných zře Sinonových pár!
Jsi, Priame, stár, kde však moudrost tvá je?
Ta každá slza — jednoho z tvých zmar.
Ne voda z očí kane mu, leč žár,
ty perly jeho čisté, jež tě jaly,
jsou koule ohnivé, tvé město spálí.

223

Z tmy pekel tací dábli výraz mají,
neb Sinonem chvěl v ohni jeho chlad
a v chladu tom žár hořící se tají
a vliv těch protiv v jednotu tak spjat,
by klamal blázny, důvěrou je zmát.
Tak Priama ty slzy zrádce klamou,
že on s to spálit Tróju vodou samou.“

224

Tu plným vztekem tak ji bolest schvátí,
že trpělivost vyhnána je tím;

430

Sinona v malbě jme se nehty dráti,
jej srovnávajíc s hostem neblahým,
pro něž hnus cítí k sobě, zdrána jím,
pak s úsměvem však nechá toho, díc:
„Já bloud, já bloud! To nebolí ho nic!“

225

Tak příliv — odliv strasti rve jí nitro
a čas mdlým činí její stálé hoře;
hned noc si přeje, hned zas touží jitro
a obě se jí dlouhé zdá jak moře.
Čas krátký dlouhý tém, jež bolest oře.
Nechť hoře mdlé je, zřídka přece spí,
a jak čas leze zvolna, zří, kdo bdí.

226

To všecko v čas ten táhlo její hlavou,
co na obraz ten patřil její hled,
a duma nad bolestí jiných dravou
ji od pocitu nesla vlastních běd.
Bol ztrácela, zříc jiných trud a hnět.
To ulehčí sic, žal však neodčimí
si myslit: bol náš trpěli už jiní.

227

Leč teď se vrátil posel její věrný
a choť vede ji a jeho druhy;
ten zří, že šat má Lukrécie černý
a kolem očí uplakaných kruhy
má modravé jak na nebi pás duhy.
V svém žvilu věští tato hříčka deště,
že po přeshlých bouř nová táhne ještě.

228

To její choť, pln smutku, uviděv,
pne zdiven zrak svůj do smutných jí tváří,

431

kdos cizí přišel, na tvůj polštář leh,
 kde's ukládal k spánku těžkou hlavu,
 a křivda, jež ti přijde na představu,
 že mohla by se stát mi v mrzkém plení,
 ach, Lukrécii stala se, tvé ženě.

233

Neb v děsném tichu temna, o půlnoci
 se s dýkou lesklou v síň mou vkradl muž,
 s planoucím světlem v ruce přišel moci
 a křičel: „Vzbuď se, římská paní, už
 a mojí lásce této noci služ,
 sic v hanbu věčnou svrhnu tě i tvé,
 mé zpříčíš-li se tužbě ohnivě.“

234

„Kteréhoh roba' — děl — ,jenž odporný ti,
 mně nedáš-li se v sklonu na pospas,
 hned zavraždím, i tobě vezmu žití
 a odpřísáhnou, že jsem přistihl vás
 čin hrůzný páchat a tak zabil vřaz
 chlípnuky v činu, a ta věc mi k chvále
 a tobě bude k hanbě neustálé.“

235

Tu zvedla jsem se, chránila se v křiku,
 on nasadil však meč mi k srdci blíž
 a přisahal, že nestrpím-li, v mžiku
 že zemru, slůvka nepronesu již,
 tak hanby mé že padne na mne tíž
 a zapomnit pak v Římě není možná,
 jak zemřela jsem s robem, cizoložná.

236

Můj škudce silný a já prosta sil,
 ba ještě slabší pro svůj silný strach,

433

jí zrak, necht v slzách, plane jako krev,
 jí živou barvu smrtná bolest maří.
 On nemá síly ptát se, jak se daří:
 jak staří známí, když se díví, doba
 jak změnila je, stojí tady oba.

229

Jal posléz její bledou dlaň a hlas
 svůj zved a počal: „Jaké přenešťastné
 zlo přepadlo tě, že v tvých údech třas,
 má drahá, čím ti nach vzat s tváře krásné,
 proč obléklas to smutku roucho řásné?
 Ó, těžkost svoji odhal, moje drahá,
 rci žal svůj, at vše spraví naše snaha.“

230

Třikráte vzdychla, nabíjí vždy znova,
 než slůvko běd s to vyraziti jest,
 až k odpovědi posléz pohotova,
 je připravuje mírně na tu zvěst,
 že škudce v žalář uvrh její čest,
 co Collatin a druží jeho, hosti,
 jí naslouchají s chmurnou pozorností.

231

A teď ta bílá labut v hnízdě vod
 dá před skonem se jistým v truchlé pění:
 „Jen málo slov“ — dí — „pro ten přechin vhod,
 když chybu spravit omluvy tu není.
 Víc ve mně běd než slov v tom okamžení,
 a nářky příliš dlouho trvaly by,
 mět říci vše rtem, jemuž síla chybí.

232

Tož to buď vše, co říci může v spěch:
 Můj manželé, v tvé ložě, k tvému právu

432

mně krutý soudce mluvit zabránil,
neprávo právu hájiti se, ach;
chtíč jeho rudý, svědek, odpřísáh,
že bédná krásna má mu svedla hled,
a lup kde soudce stih, mře vězeň hned.

237

Ó, pouč mne, jak omluvit se mám,
neb aspoň to nechť at mi těcha jistá:
Nechť znectěním krev poskvrněnou mám,
bez poskvrny má mysl je a čistá,
ta neznectěna, nepopřála místa
k své spoluvině, pro neřest a kal,
leč v zkažené své schráně září dál.“

238

Hle, zoufalý jak kupec pro ztrátu,
skráň skloněnou a hlas, jež dusí běda,
zrak smutný, paži ve kříž sepjatu,
on počne z úst, jež jak vosk nový bledá,
bol odvívat, jenž odvětit mu nedá,
leč chudák v marných tone pokusech,
co oddýchne, zas vpije zpět mu dech.

239

Jak obloukem když prudký plyne proud
a oku ztrácí se ten jeho let,
a ve víru přec do těch vrací pout
se úžiny, jež sevřela jej v střed,
ven mocně hnán i mocně volán zpět,
tak jeho vzdechy, strasti byly pilou,
žal táh a zpět se vracel s toužé silou.

240

To němé hoře jeho ona zříc,
tak z beznaděje probouzí ho děsné:

434

„Můj choti, strast tvá přidává jen víc
mé strasti sil, proud deštěm nepoklesne.
Tvůj žal mou bolest činí v hrudi těsné
jen palnější; nech, at bol stopit stačí
jen jeden očí pár v svém hořkém pláči.

241

A za mne, jestli potěšit tě smím,
za tu, jež tvojí Lukrécii byla,
se pomsti na tom, kdo je škůdcem mým,
tvým, mým i svým; čin, jak by ochránila
mne zla tvá pomoc; příliš pozdě síla
tvá přichází, a přec zhyň zrádce divý,
neb trestem štětit nepravost jen živí.

242

Než jeho jméno řeknu však, ctní páni,“ —
dí, mluvic k těm, jež přived Collatin —
„mně přisabejte na čest bez meškání,
že pomstou stíhat budete ten stín,
mou křivdu mstít, neb záslužný to čin
ramenem pomsty stíhat křivdy, zrádce:
dát rytíř slib žen bédných zastávat se.“

243

Na žádost tu hned v uslechlité tužbě
z těch pánů každý pomoc sliboval,
jsa v rytířství svém hotov k její službě,
a kletého si škůdce zvěděť přál,
leč ona, lkát že musí ještě dál,
ty sliby zastaví: „Ó, rcete“ — praví —
„jak čest má skvrny vnučené se zbaví?

244

V čem podstata mé viny spočívá,
když v okolnostech strašných spáchala se;

435

můž spravit mrzkost čistá mysl má,
 mou zhroutenou čest pozvednouti zase,
 je vůbec tu co ještě k mojí spáse?
 Zdroj otrávený očistí se sám,
 a proč jen já tu skvrnu nosit mám ?“

245

Tu všichni počli domlouvati jí,
 že čistá mysl smývá kal jí těla,
 co ona s úsměvem tvář odvrací,
 ten obraz, vryta slzami kde dlela
 nešťastné její sudby hloubka celá.
 „Ne, ne“ — dí — „nemá žádná příští žena
 mne uvádět, by byla omluvena.“

246

A s povzdechem, jak hruď když puká v dvě,
 Tarquina vyřkne jméno. „On“ — dí — „on!“,
 leč více než „on“ na ret nepraví,
 až po chvíli, kdy zněl jen její ston,
 po oddýchání, snaze vydat tón,
 dál dí: „On, on to, vzácní páni, je,
 jenž vede ruku, jež mne zraňuje!“

247

Vtom vrazila v hruď nevinnou si nůž,
 jenž vyrazil jí duši v okamžení;
 ta rána teď ji propustila už
 z poskvrněného těla, ze vězení;
 do oblak neslo jejich stonů chvění
 jí duši perutnou a z ran jí lét
 od zkázy sudby věčný žití sled.

248

Jak sochy, smrtným činem zdrceni
 tu s Collatinem stáli pánové,

436

až Lukréciiin otec vrh se k ní,
 krev vida, k tělu mrtvé dcery své,
 a ze studánky vytáh nachové
 nůž vražedný pak Brutus; kde nůž tkvěl,
 proud krve za ním — bédný stíhač — spěl.

249

A bublaje jí z hrudi, dělil z rány
 se v stružky dvě, že rudé krve běh
 jí krouží kolem těla z obé strany,
 jež leží tady v děsných proudech těch
 jak výspa pustá, liduprázdný břeh.
 Ta krev dál čerstvá a ta vzhled má černý,
 to ta, již zkažil Tarquin pronevěrný.

250

Kol hladiny té truchlé, sražené
 a tmavé krve vodnatý kruh spěl,
 jenž nad kalern jak líl by slzy ctné,
 a pak, jak když mu Lukrécie žel,
 i tmavé krve proud jaks vodnatěl.
 Jen čistá krev dál rudá byla zcela,
 jak za zkaženou by se v studu rděla.

251

„Má dcero, dcero!“ — Lukrec křičí, kmet —
 „to můj byl život, jež jsi odpravila;
 když v děcku zří svůj obraz otce hled,
 kde žít mám teď, když neživa dceř milá?
 Ne, k tomu konci jsi se nezrodila!
 Dech děti-li se před rodiči zháší,
 my potomci jsme jich, ne ony naši.“

252

Zrcadlo puklé, často v tobě jsem
 zřel stáří svoje v zjevu sladké krásy,

437

teď zrcadlo hlat kalná, vidím v něm
jen kostlivce, jen smrt se mi tam hlásí.
Ó, s lící svých můj obraz servala jsi,
zrcadlo krásné rozbílas mi v střepy,
víc nemohu zřít, jak jsem býval lepý.

253

Ó Čase, zastav běh svůj, nač tvůj chvat,
ti hynou-li, kdož přežítí nás měli?
Má podlá smrt jen silné překonat,
ty nechat žít, kdo slabí, ochořelí?
Když staré mrou, úl drží mladé včely.
Nuž ožij, sladká Lukrécie, skon
zří svého otce, a ne smrt tvou on!

254

Vtom Collatin, jak sen by náhle strás,
ho prosí, aby ustoup jeho hoří;
v krev padá chladné Lukrécii vráz
a bledé děsem lce do ní noží
a umřítí s ní touhou jenom hoří,
až mužným studem vzhopí se zas hrd,
by dále žil a pomstil její smrt.

255

Ta krutá trýzeň, jež mu jala duši,
i jazyk vrhla v němot okovy;
ten šílen, že bol v činnosti jej ruší
a srdci nedá v slovech pohovy,
řeč počne, ale na rty takový
dav slabých slov se hrne v tlačenicí,
že nerozpozná nikdo, co chce říci.

256

A přec v tom někdy „Tarquin“ jasně znělo,
leč mezi zuby, jak by jméno rval.

438

Ten bouřný víchr, než se rozpršelo,
proud strasti jen, by rostl, zdržoval.
Konečně prší, uleh víchru cval
a zeť i otec pláčí v závod věru,
kdo víc má plakat, pro choť nebo dceru?

257

Ten jeden svou ji zve a druhý svou,
a nikdo nemá, nač si nárok činí.
Dí otec: „Ona má je!“ — „Ó, je mou!“ —
choť odpovídá — „neberte mi nyní
na žal můj právo, neříkejte, jiní
že pro ni lkáte, moje byla jen
a Collatinův zni jen nad ní sten!“

258

„Ó, já jsem dal jí život“ — Lukrec děl —
„ten časně, a přec pozdě odhozený!“
„Má“ — Collatin řek — „choť to, žel, ó, žel,
já měl ji, obrán samovraždou ženy!“
A „Dcero má!“ — „Má choť!“ — rozvířeny
vzduch plnilo, kam její duch se vydal
a jenž „Má dcero!“ — „Choť!“ — odpovídal.

259

Tu Brutus, jenž jí z boku vytáh nůž,
když taký závod viděl jejich běd,
svůj rozum v celé pyše sbíral už
a v ráně mrtvé pohřbil blázna vzhled.
On Římanům za blázna drahně let
jen platil, šaška, z těch, již chodí s králi,
by hříčkou slov je, žerty rozesmáli.

260

Teď odvrhl však tento planý cár,
tu z chytrosti jen navlečenou kúru,

439

a ostřil vtíp, ten dlouho skrytý dar,
by Collatinu setřel pláč i chmuru.
„Vstaň, uražený kníže“ — děl on — „vzhůru!
Nechť já, jenž blázněm zván byl v městě celém,
jsem věhlasu teď tvého učitelem!

261

Což, Collatine, žalu žal je lékem ?

Což, ranou ran že nezeleš, je spor ?

Je odveta to, sám se bítí vztekem

za cizí čin, jenž vzal ti ženy vzor ?

Ne, slabé mysli dětinný to vzdor!

Již pochybila bédná choť tvá drahá,
že sklála sebe, a ne svého vraha.

262

Římane chrabrý, srdce nestápěj

v tu změkčující rosu, ve kvil mnohý,

radš klekni se mnou, se mnou v křik se dej,

ať probudíme naše římské bohy,

by pomohli nám vykonat čin strohý:

tu nečest, kterou znectěn sám je Řím,

z třídn krásných vyhnat silným vzmachem svým.

263

Při Kapitolu, jenž nám v úctě všem,

při čisté krvi, potřísněné kalem,

při jasném slunci, které živí zem,

při právu Říma, vlasti řádu stálém,

při Lukrécie duši, jaté žalem,

a při tom noži zde, jenž zkrvácený,
my pomstíme smrt této věrné ženy!“

264

To řka, v hrud bil se, vtiskl na svůj ret
nůž osudný — přísaha skončena.

440

Tu druží na to prohlášení hned,
ač divna je jim jeho proměna,
svá sklánějí, s ním v shodě, kolena,
a slavný slib, ježž dříve Brutus dal,
teď opakuje, každý přísahal.

265

Když odpřisáhlí uvážený soud,

ztad Lukrécii odněst umluvili

a Římem konat s tělem v krvi pout,

byl zvěděl lid, jak Tarquin zhovadilý;

a to když s chvatnou vykonáno pílí,

lid římský všechen plně souhlasil,
by Tarquin navždy z Říma vyhnán byl.

441